

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2023 ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ Γ' ΕΠΑ.Λ. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Α. ΜΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

1^η δραστηριότητα

A1. α) Ένα απόσπασμα του κειμένου αναφέρεται στα οφέλη του εθελοντισμού, τόσο στην ψυχική υγεία όσο και στην κοινωνική ζωή των εθελοντών. Αρχικά, αναδεικνύεται η προσφορά του στο επίπεδο της ψυχικής ισορροπίας, της υπομονετικότητας και της ανεκτικότητας στην εργασία. Επίσης, επισημαίνεται η διέξοδος που προσφέρει στην υπερκέραση των ψυχολογικών αδιεξόδων και τέλος, το αλτρουιστικό αίσθημα ηθικής ανύψωσης και ψυχικής ολοκλήρωσης. Από την άλλη, σε κοινωνικό πλαίσιο, ο εθελοντισμός δημιουργεί τις προϋποθέσεις για την κοινωνική εξωστρέφεια και οδηγεί στην επίλυση κοινωνικών προβλημάτων μέσα από τη συλλογικότητα.

2^η δραστηριότητα

A2. α) Η δομή της τελευταίας παραγράφου του κειμένου είναι: Θεματική περίοδος: «Καθώς η εθελοντική εργασία μπορεί να... δεν γνώριζαν ποτέ ότι είχαν», Λεπτομέρειες/Σχόλια: Κοινωνικοποιούνται, έρχονται σε επαφή με...για την επίλυση καθημερινών προβλημάτων», Κατακλείδα: «Γενικότερα, ο εθελοντισμός... και χαμόγελο στη ζωή μας».

A2. β) Συνώνυμες: «συλλογική εργασία», «ενδυναμώνεται η αυτοεκτίμησή τους», βάζοντας τέρμα στην απραξία».

3^η δραστηριότητα

A3.

Κειμενικό είδος: Άρθρο σε σχολική ιστοσελίδα.

Γλωσσικές επιλογές – ύφος

- Ύφος πρέπει να είναι σοβαρό και σε σημεία οικείο.
- Πληροφοριακός χαρακτήρας
- Αναφορική και ποιητική λειτουργία της γλώσσας
- Εναλλαγή ενεργητικής-παθητικής σύνταξης
- Παρατακτική-υποτακτική σύνδεση προτάσεων
- Κατάλληλη και ορθή χρήση των σημείων στίξης
- Πρόσωπο: γ' ενικό-πληθυντικό, α' πληθυντικό/ενικό

Τίτλος:

- Ευρηματικός
- Κατάλληλο ύφος
- Νοηματικά ενεργός

Ζητούμενα δύο

Τίτλος: Εθελούσια αλληλεγγύη

Πρόλογος: Ο εθελοντισμός έχει αναδειχθεί ως η κύρια απάντηση στην ιδιοτέλεια και στην κοινωνική αδράνεια που χαρακτηρίζει τον σύγχρονο άνθρωπο. Η αξία του επισημαίνεται καταφανώς σε ένα πρόσφατο κείμενο από το αποθετήριο ακαδημαϊκών εργασιών. Έτσι, είναι σημαντικό να αναζητηθούν διαφορετικές όψεις εθελοντικής δράσεις αξιοποιήσιμες από εμάς τους νέους, με την παράλληλη συμβολή και καθοδήγηση του σχολείου.

Κύριο θέμα: Ζητούμενο 1^ο (μορφές εθελοντικών δράσεων σύγχρονων προβλημάτων)

- Εθελοντική προσφορά και παροχή υπηρεσιών, όπως χορήγηση φαγητού, ρουχισμού και εκπαιδευτική και εργασιακή καθοδήγηση σε κοινωνικές δομές, οι οποίες δραστηριοποιούνται στην αντιμετώπιση κοινωνικών παθογενειών και στη φροντίδα ανθρώπων που βιώνουν την περιθωριοποίηση. Συγκεκριμένα, σε δομές αστέγων και αναξιοπαθούντων, εξαρτημένων σε ουσίες και απροστάτευτων ανηλίκων.
- Συνδρομή σε θέματα υγείας, μέσα από την προώθηση και την ενίσχυση δράσεων αιμοδοσίας, δωρεάς μυελού των οστών, οργάνων όπως και η χορήγηση φαρμάκων. Παράλληλα, σημαντική είναι και η ψυχολογική υποστήριξη των ασθενών που μπορούν να λάβουν μέσα από την κοινωνική συναναστροφή.
- Περιβαλλοντικός εθελοντισμός, δράσεις που μπορεί να περιλαμβάνουν καθαρισμούς δασικών περιοχών, ακτών και υδάτινων πόρων, εκδηλώσεις για την άσκηση πίεσης για τη δημιουργία νομοθετικού πλαισίου που θα οριοθετεί την αλόγιστη βιομηχανική μόλυνση.

Ζητούμενο 2^ο (Τρόπους συμβολής σχολείου στην καλλιέργεια πνεύματος εθελοντισμού)

- Ενίσχυση των ανθρωπιστικών μαθημάτων που προωθούν την αξία του ανθρωπισμού, της αλληλεγγύης και της συνεισφοράς και ταυτόχρονη ενσωμάτωση στη διδασκαλία τους ομαδικών εργασιών των μαθητών που θα οδηγήσει στην ανάδειξη των σύγχρονων προβλημάτων και στη συσχέτιση της γνώσης με την επίλυσή τους.
- Εκπαιδευτικές δράσεις που μπορεί να περιλαμβάνουν ξεναγήσεις σε κοινωνικές δομές, μέσω φορέων, όπως η «Σχεδία», ώστε να έρθουν οι μαθητές σε άμεση επαφή με ομάδες αναξιοπαθούντων, αλλά και τις πραγματικές ανάγκες τους. Στοιχείο που θα ενισχύσει περαιτέρω την αλληλέγγυα συμπεριφορά και θα παρακάμψει συναισθήματα οίκτου.
- Τέλος, να μεταβληθεί το σχολείο σε ανοιχτό χώρο για την κοινωνία, μέσα από εκδηλώσεις πολιτισμικού και ανθρωπιστικού περιεχομένου, που θα έχουν σαν στόχο τη μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση τόσο των νέων, όσο και των ανθρώπων της κοινότητας, σε μια διαδικασία ανάπτυξης συλλογικής δράσης.

Επίλογος: Συνοψίζοντας, ο εθελοντισμός μέσα από την πολυμορφία του μπορεί να οδηγήσει εμάς τους νέους στην καλλιέργεια του συνεργατικού πνεύματος, της πρόταξης του κοινού καλού και της ανάπτυξης της κοινωνικής συνείδησης, με την παράλληλη συνδρομή του σχολείου.

B. ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

1^η δραστηριότητα

B1. Τρία από τα θέματα που εξετάζει το ποίημα είναι αρχικά το ζήτημα των αστέγων, της ανέχειας και της αδυναμίας εξυπηρέτησης των βασικών τους αναγκών («και στους αστέγους που μαζεύονται»). Ταυτοχρόνως, ο Μπρεχτ αποτυπώνει την εποχή εκμετάλλευσης ανθρώπων από άνθρωπο, καταστρατηγώντας με αυτόν τον τρόπο τα ανθρώπινα δικαιώματα («εποχή της εκμετάλλευσης»). Τέλος, τονίζει τη συχνά πρόσκαιρη εθελοντική προσφορά και την έλλειψη σταθερής και συντονισμένης προσπάθειας που δεν αλλάζουν ουσιαστικά την κατάσταση («καταφύγιο για μια νύχτα»).

2^η δραστηριότητα

B2. α) Τρία από τα σχήματα λόγου που χρησιμοποιεί ο ποιητής είναι η μεταφορά («Δε συντομεύει η εποχή της εκμετάλλευσης»), η εικόνα («Στέκει ένας άντρας κάθε βράδυ») και τέλος η επανάληψη («ο κόσμος έτσι δε θ' αλλάξει»).

B2. β) Στο ποίημα εναλλάσσονται τόσο το α' («ακούω»), όσο το β' («διαβάσεις») και το γ' ενικό πρόσωπο («στέκει»). Αρχικά, η χρήση του α' ενικού προσώπου θέλει να δείξει την κατάθεση του προσωπικού βιώματος του ποιητικού υποκειμένου με εξομολογητική διάθεση και έντονη συναισθηματική προσέγγιση, καθώς αναφέρει τι έχει ακούσει για τον άστεγο άνδρα. Με το β' ενικό πρόσωπο επιτυγχάνεται συνομιλητικός τόνος με προτρεπτική διάθεση, αφού απευθύνεται στον αδιάφορο και συχνά απαθή άνθρωπο-αναγνώστη. Τέλος, με το γ' πρόσωπο το ποίημα αποκτά καθολικό χαρακτήρα και ο λόγος γίνεται απρόσωπος, αφού η ανέχεια είναι μια κατάσταση οικουμενική, υπερτοπική και διαχρονική. Με την εναλλαγή των προσώπων προσδίδεται στο ύφος του κειμένου ζωντάνια, γλαφυρότητα, εκφραστικός πλούτος και καθίσταται το θέμα του ποιήματος πιο εύληπτο.

3^η δραστηριότητα

B3. Διαβάζοντας το ποίημα «Καταφύγιο για τη νύχτα» του Μπ. Μπρεχτ ένιωσα τη σκληρότητα της ανθρώπινης φύσης. Θεωρώ πως η άποψη του ποιητικού υποκειμένου είναι σε γενικό πλαίσιο απαισιόδοξη, καθώς περιγράφεται με έναν ιδιαίτερος ρεαλιστικό τόνο η σκληρή αλήθεια της κοινωνικής πραγματικότητας, όπως το ίδιο το ποιητικό υποκείμενο τη βιώνει. Κι όλα αυτά γιατί, ο άνθρωπος σήμερα εθελουφλεί και κωφεύει απέναντι στα προβλήματα των συνανθρώπων του, δίνοντας μεμονωμένες και πρόσκαιρες λύσεις που δεν οδηγούν όμως σε καμιά αλλαγή προς το καλύτερο. Άνθρωποι ακόμα εκεί έξω στερούνται τα αναγκαία, νιώθουν και είναι μόνοι κι αναζητούν ένα ανθρώπινο χέρι, μια ανθρώπινη επαφή για να σταθούν ξανά στα πόδια τους. Θεωρώ όμως ότι η φαινομενικά απαισιόδοξη σκοπιά του ποιητή συμυκνώνει μέσα της και μια δόση αισιοδοξίας, καθώς η κατάσταση μπορεί να ανατραπεί μόνο αν αλλάξει ο τρόπος σκέψης μας, μόνο αν σταθούμε ουσιαστικά και συλλογικά στο πλευρό όσων μας έχουν ανάγκη. Επομένως, αν ο σύγχρονος άνθρωπος θέσει ένα τέλος στην εκμετάλλευση, στην απάθεια και την αδράνεια, τότε μόνο η «αξία άνθρωπος» δε θα χαθεί.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ: Τα θέματα κρίνονται εκ πρώτης όψεως εύκολα διαχειρίσιμα, κάτι που ισχύει για τις ασκήσεις της 2^{ης} δραστηριότητας στο μη λογοτεχνικό και λογοτεχνικό κείμενο. Ωστόσο, οι ασκήσεις αναγνωστικής ανταπόκρισης (1^η δραστηριότητα) και παραγωγής λόγου (3^η δραστηριότητα) απαιτούσαν καλή προετοιμασία και χρήση προχείρου, για την καλύτερη οργάνωση των ιδεών.

Τα θέματα στο σύνολό τους απαιτούσαν προσοχή από τους μαθητές.

Επιμέλεια Απαντήσεων: Δήμητρα Γκούμπλια

Αναστάσιος Ζαρκάδης

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ